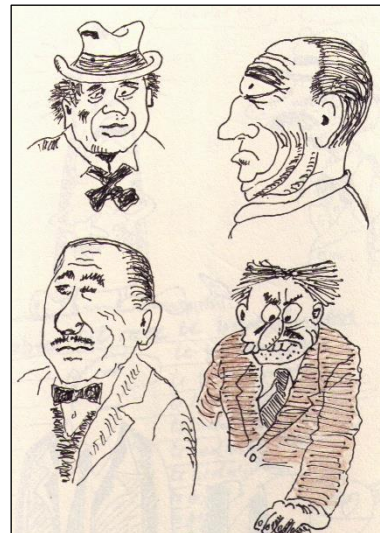

De moed tot waarheid

Mijn vriend de complotdenker stuurde me een artikel toe van de zoveelste deskundige die aanraadt je niet te laten inspuiten tegen Corona. Het vaccin zou niet te vertrouwen zijn. Op de vraag hoe het dan verder moet met de pandemie gaat het stuk niet in, noch op de vraag of er draagvlak is te vinden voor deze visie, en of zij is om te zetten in beleid en politiek. Als ik de naam van de schrijver opzoek op internet blijkt het een expert te zijn op het gebied van alternatieve geneeswijzen.

Regulier en alternatief, het zijn twee geloofssystemen die ver uiteen liggen, en elkaar vaak heftig bestrijden. Ze verwijten de ander blindheid, of bijziendheid, en in het voetspoor daarvan oneerlijkheid of erger, regelrecht bedrog en moreel tekort. Het leidt tot grote wederzijdse verontwaardiging. De waarheid wordt geweld aangedaan, door de ander.

Toevallig lees ik op dit moment boeken over de Tachtigjarige Oorlog en de opstand van de Nederlanden tegen Spanje. Daar stonden ook twee geloven tegenover elkaar, protestanten en katholieken, die elkaar met onverzoenlijke geloofsijver en fanatisme bestreden. In naam van de enige echte waarheid kwamen geuzen en regenten, volk en bestuurders, openlijk in verzet tegen de autoriteit van de heersende macht, de katholieke koning van Spanje en zijn hardvochtige vertegenwoordiger hier, de hertog van Alva. Daarbij ging het ook over machtsvorming, en draagvlak creëren voor gezamenlijke tegenmacht. Het is de basis geworden van de Republiek der Verenigde Nederlanden.

De strijd heeft aan weerskanten buitengewoon veel schade en ellende opgeleverd: oorlog, beeldenstorm, martelaren van Gorcum, grote vluchtelingenstromen, hele steden zoals Naarden uitgemoord. Maar het goede nieuws is: daar is ook de traditie van gedogen, tolerantie en vrijheid uit ontstaan. Onder invloed van inspirerende leiders zoals Willem van Oranje en wijze bestuurders zoals Oldenbarnevelt is er daadwerkelijk draagvlak gecreëerd, een gezamenlijkheid van bestuur en beleid, institutionalisering van overleg, verdraagzaamheid ten aanzien van verschillen van inzicht.

Is dat ook te bereiken in de corona-discussies? Je zou denken, waarom niet? Maar er is wel moed voor nodig, zoals Foucault heeft laten zien. En dan niet alleen de moed tot waarheid spreken, ook de moed tot zelfbeheersing, over je eigen schaduw heen kunnen stappen. Met alleen kritiek en scepsis, hekelen en ontzenuwen, kom je er niet. Zelf geloofde Foucault dat de praktijk van het waarheidspreken alleen kon bestaan in het ontregelen van bestaande denkbeelden. Dat is onder de critici van het coronabeleid ook de meest populaire vorm, luidkeels erop wijzen dat iets niet deugt. Maar dat is maar één kant van de zaak, de makkelijkste. Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, werd niet voor niets de Zwijger genoemd. Hij werkte aan coalities, in stilte.